

Nemzeti létünk kérdései.

Az érdektelenség bűne.

Nemzeti létünk nélkülözhetetlen szervei a különböző társadalmi egyesületek. Egész közösségi életünk annyiban nevezhető egészségesnek, amennyiben ezek a szervek hibátlanul működnek és amennyiben hibátlanul és összehangatosan együtt-működnek. Nem elég tehát, hogy önmagukban hibátlanul végezzék ezt a részlet-munkát, amelyre hivatva vannak, hanem érezniök és érvényesíteniök kell azt az öntudatot, hogy valóban *részlet-munkát* végeznek, amely bele tartozik egy nagy egésznek az összefüggésébe.

Ha ez alatt a szempont alatt nézzük a mi nemzeti közösségünkben jelentkező egyesületi tevékenységet, megdöbben az az össze-visszaság, amely ezt jellemzi. Egyesületeink legtöbbször – itt a központban és a vidéken – folytonosan egymás munkájába kaszál bele és mindeniknek a mélyén ott feszül az a törekvés, hogy minden igényt egymaga akar kielégíteni. Ezért a legtöbbször egymást úgy tekintik, mint újtában állót, mint akadályozót és nem úgy, mint ugyanakkor a nemzeti orgánizmusnak egyik szervét. A kulturális egyesületnek van sport-szakosztálya, a sport-egyesületnek irodalmi szakosztálya, a műkedvelő társaságnak turista szakosztálya, a tennisz klubnak zenei osztálya és így tovább. Micsoda zürzavar és micsoda erópazarlás.

Ennek a helyzetnek az a további súlyos következménye, hogy a versengő egyesületek tagjai is, kevés kivétellel, szemben állanak egymással és valami szenvedélytelen előkelőséget utánzó érdektelenséggel néznek egymás munkájára. Nagy bűne ez az érdektelenség különösen a vezetőknek, akiket igen sokszor a saját egyesületükkel szemben is terhel ez a bűn. A helyzetet szövevényesebbé teszi az a tény, hogy az egyesületek mögött, igen sok esetben, klikkek állanak, amelyek megelégednek azzal, hogy az egyesület az ő érdeküket szolgálja, hogy aztán a nemzeti orgánizmus részlet-munkáját mennyire szolgálja és milyen sikerrel, az nem igen jön számításba. A legkomolyabban dolgozó egyesületek reprezentáló-vezető tagjait alig látjuk még a saját egyesületeik, még kevésbé a mások érdekkörébe tartozónak tekintett más egyesületek összejövetelein. Úgy, hogy valami kitüntetett nagy dolog, amikor a beszámolókról szólhatnak, hogy „maga Kiss Péter Pál” is résztvevett az összejövetelen. Benne élünk abban a nevetséges visszás helyzetben, hogy az egyesületi munkában nem azoknak a szolgáltatásban égő bolondoknak jár a köszönet, akik vállalják és viszik a jövődől való felelősség terhére, hanem azoknak, akik méltóztattak egy-egy filharmonikus, vagy egy tudományos előadáson kegyesen megjelenni és

néhány fejbolintással a munkára „további ösztönzést adni.” Természetesen ezek is egy-egy ilyen megjelenés után hosszú időre ismét belesüppednek az érdektelenség nagy karosszékeibe.

Hogy még tovább fokozzam ez egyesületi munkákkal szemben mutatkozó érdektelenség bűnét, rá kell mutatnom arra, hogy ennek indító oka a legtöbb esetben abban található fel, hogy mai társadalmi vezető-rétegünk jónagy részében még mindig úgy nézi egyesületi munkáját, mint „szerep-kört”, amelyen belül magasabb, vagy előkelőbb vagy kevésbé előkelő, „szerepet” kell játszania. Tehát nem a szenvedő, vérző, veszélybenforgó „ügy” a fontos, hanem a szerep, amelyet a társadalmi élet színpadján szépen kell eljátszani, hogy kijárjon utána a taps és a csak felsőfokban beszélő hírlapi beszámoló. Fájdalommal kell sokszor tapasztalunk, hogy igen sokakra nézve az egyesületi munka csak alkalom és eszköz arra, hogy önmagukról beszéltesse, ne hogy kisszerűségük valami módon kiderüljön. Ha azután céljukat elérték, úgy jöhet ismét az érdektelen szemlélet és bírálgatás boldog semmittevésére.

Nemcsak! de ez az érdektelenség egészen addig fokozódik, hogy sokan egyenesen nem is találják előkelő dolognak, tehát nem találják illendőnek, hogy a megszokott keretek között folyó előadásokon megjelenjenek. Itt, ebben a mi városunkban, ismerem szép számmal vezető urakat, akik másfél évtized óta egyetlenegyszer sem jelentek meg pl. az Erdélyi Múzeum-Egyesület, vagy Irodalmi Társaság bár egyetlen előadásán is. Igaz, hogy ezeknek nincs szükségük a tanulásra, mert sokat tudnak, tehát nem is fogadhatják el valakinek tanítását.

Az érdektelenség bűnével terheltek között nagyon sokféle típus található. Az eddig jellemzetteken kívül van még olyan, amely az esztetikai érdektelenség álláspontjáról utasítja vissza az egyesületi munkákkal való együttérzést. Ezek azok, akik unalmasnak, művészietlennek, vagy kifinomult ízlésükre nézve elviselhetetlennek nyilvánítanak minden ilyen munkát s érdektelenül fordulnak el attól, vagy legfeljebb egy-egy ünnepi leereszkedésre vállalkoznak, amikor kitüntetett és megkülönböztetett tisztelettel felkérlik őket.

Az érdektelenség súlyos bűn, mert meggyöngíti és megbénítja a nemzeti élet orgánizmusának egy-egy szervét. De súlyos különösképpen azért, mert nyomában mind lazábbá és szakadozottabbá válik a nemzeti közösségi életet alkotó életviszonyok hálózata.

TAVASZY SÁNDOR